

PÅ KRYSS

EN TIDNING FÖR DIG SOM LÄNGTAR TILL BÅT, HAV OCH SKÄRGÅRD. GRUNDAD ÅR 1930.

TEMA

HÅRT VÄDER

ENKLARE PÅ SJÖN **MED SLADDLÖST**

KOPPAR HELT NATURLIGT

SEGLARE OCH FÖRFATTARE **EBBE GUSTAFSSON**

ELLEN MACARTHUR SLOG REKORDET

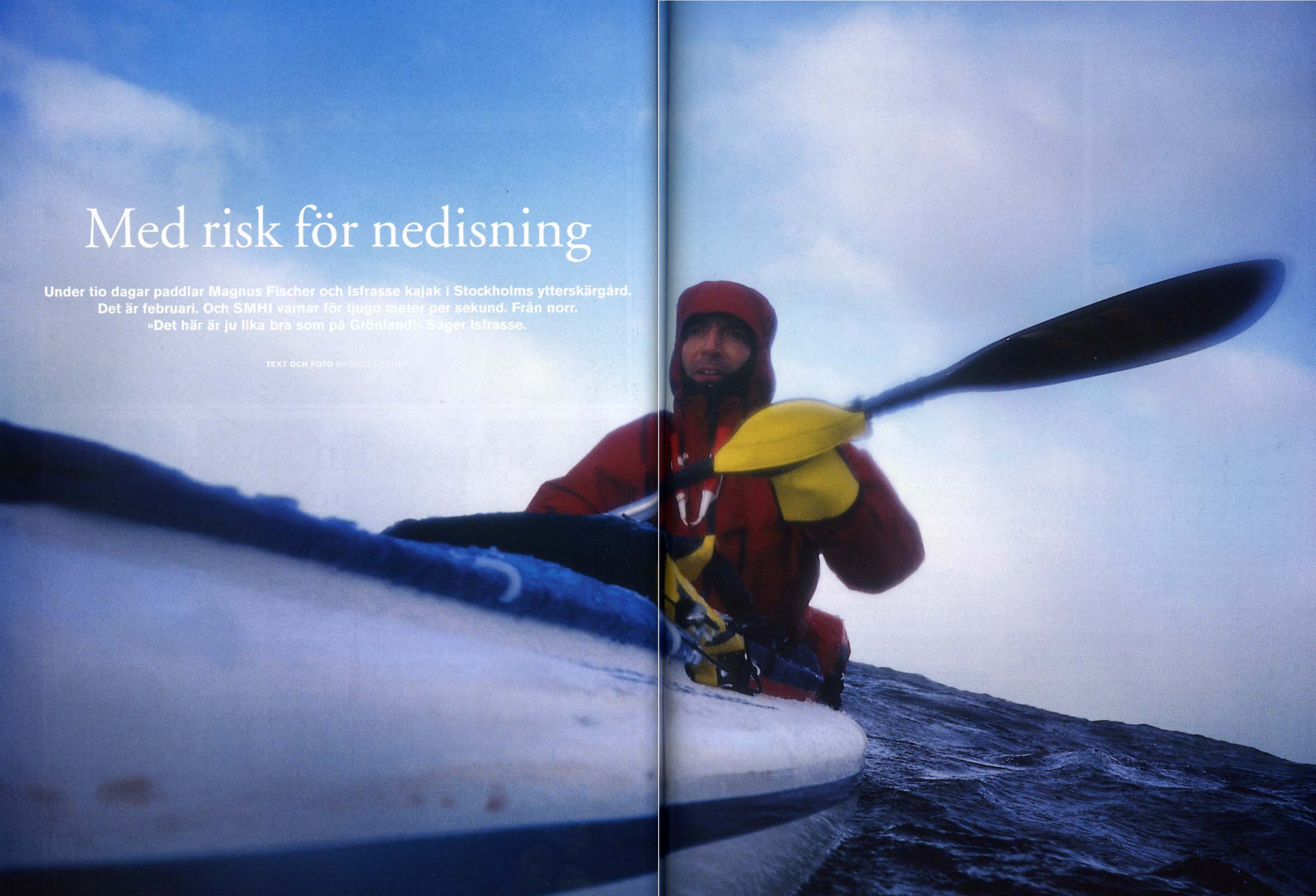
NR 2/2005 42 KRONOR

Med risk för nedisning

Under tio dagar paddlar Magnus Fischer och Isfrasse kajak i Stockholms ytterskärgård. Det är februari. Och SMHI varnar för tjugo meter per sekund. Från norr.
»Det här är ju lika bra som på Grönland!« Säger Isfrasse.

TEXT OCH FOTO MAGNUS FISCHER

ISFRASSE ÄR PENSIONÄR med en tonårsings kondition. Vinden var så hård att inte bara tältet måste förankras utan också kajaken.

MÅNDAGEN DEN 9 FEBRUARI

Sent på eftermiddagen sätter vi äntligen i kajaken. Det har varit ett par intensiva dagar med förberedelser.

SMHI:s prognos för de kommande tre dagarna har redan kommit kraftigt på skam, men egentligen är det bra. Det är minusgrader och blåser över tio meter per sekund. Om det blivit så som SMHI förutspått, en vind på två till tre meter per sekund, hade isen antagligen lagt sig.

Vi sätter upp tältet i snön på en liten ö utanför Råfsnäs i Stockholms norra skärgård.

Det är svårt att hitta en färdkamrat för långa vinterfärder i ytterskärgården. För ett par år sedan hade jag turen att träffa Isfrasse.

Han har gjort alpina expeditioner världen över. En bättre färdkamrat går inte att hitta. Han sprudlar av entusiasm. Det spelar ingen roll hur förhållandena är. Andra skulle t. ex. bli lite oroliga när det börjar brinna i tältet. Inte Frasse.

Jo, det händer en kväll när Frasse lagar mat. Han tycker mest det är roligt...

TISDAGEN DEN 10 FEBRUARI

På morgonen visar termometern minus åtta grader. SMHI rapporterade att den nordvästliga vinden på fem till tio meter per sekund ska öka upp till fjorton. Vi packar ihop

tältet och skjuter ut kajaken genom den krasande isen. Vi passerar Fejan, och får vänta på att en finlandsfärja ska gå förbi. Sen ändrar vi kursen, korsar farleden och paddlar i riktning mot Norrpada. Sjön går hög och Frasse blir sjösjuk. Ändå känner vi oss trygga. Framför mig ser jag hur Frasse successivt blir nedisad. Kajaken likaså.

På Ängskär får vi leta ett tag efter lämplig tältplats. Vid kraftig kyla finns alltid en risk att vattnet fryser. Därför är det viktigt att hitta en plats där vattnet rör på sig.

Samtidigt måste det gå att kliva i land och sjösätta riskfritt. Sju minusgrader och sprakande stjärnhimmel.

ONSDAGEN DEN 11 FEBRUARI

Den nordvästliga vinden ska öka till tio till femton meter per sekund. Vi bestämde oss för att avvakta på land. Vinden viner och kompakta snöflingor knattrar mot tältet.

Trivsamt.

TORSDAGEN DEN 12 FEBRUARI

I kraftig medvind når vi Fredlarna. Där tar vi en kort matpaus sittande i kajakerna. Kroppen kyls snabbt ned och det gäller att röra sig. Även om pausen är kort. Vi försöker slå bort is från kajak, kartfodral, kompass, kläder, paddlar och däcksväskor. Men all is når vi inte.

LYGNA DEN 12 februari och jag själv i vintermundering.

Efter ännu en intressant paddling i kyla och hög sjö når vi Lygna/Söderskärgården. I vikarna ligger isflak och vi ser ingen plats där vi kan dra upp kajaken på land.

Vi gör ett försök att paddla bort till en ö med några träd. Några skär ger oss lä för vågorna, men vinden pressar hårt mot vår kajak. Vi klarar oss nätt och jämt framåt.

När vi når träden ser jag ingenting längre. Mina vindglasögon är täckta av is.

Jag kunde inte slutat paddla för att ta bort isen. Då hade vi blåst bakåt. Omöjligt att kliva iland.

Vi vänder tillbaka och till slut hittar vi en iskant där vi kan dra upp kajaken.

För att minska belastningen på skrovet yxar vi till iskanten innan vi drar upp den fullastade kajaken. Tältet fladdrar oroväckande när vi sätter upp det.

Jag kliver upp på den låga klippshällen bakom tältet för att titta ut mot havet. Därifrån kom vi. Nu kan jag inte stå still i den hårda vinden.

Under kvällen kravlar sig Frasse ut ur tältet flera gånger. Han håller på att fixa någonting i kajaken. Efter alla år på vinterturer med skidor kallar han ideligen kajaken för pulkan.

Tillbaka i tältet upptäcker Frasse att hans kartfodral har gått sönder. Det är fem minusgrader och alla kartblad har frusit ihop.

FREDAGEN DEN 13 FEBRUARI

Vinden är på morgonen uppskattningsvis fem till sex meter per sekund, men ska öka till nord tio till femton. Vi kan paddla till Svenska Högarna, men om vi får något problem och missar ön driver vi till havs. Därför inväntar vi lämpligare förhållanden.

Att ströva på ön är en trevlig omväxling till att paddla. Vi pulsar försiktigt runt i snön.

Vi ser flera örnar och tillbaka vid tältet blir vi studerade av en säl. I söder ser vi Svenska Högarna och i norr Svenska Stenarna.

Underbart att vara här mitt i vintern! Det skall blåsa kraftiga nordvästliga vindar i tre dagar.

Vi kan bli kvar ett tag.

LÖRDAGEN DEN 14 FEBRUARI

Vi fortsätter att avvakta. Jag sover en stor del av dagen. Frasse fixar med pulkan.

SÖNDAGEN DEN 15 FEBRUARI

Sned motvind till en början. Kajaken stampar en hel del. Frasse sitter fram i vår tvåmanskajak och blir översköld. Men vinden avtar.

Solen kikar fram på eftermiddagen.

GÖRAN FREDRIKSSON lämnade oss efter övernattnig vid Hötterskär söder om Sandhamn. Magnus Fischer finns på båtmässan i Stockholm i monter C 24:25. Där har han också en film om sina paddlingar. Mer info: www.magnusfischer.se

MÅNDAGEN DEN 16 FEBRUARI

Vid Horsten ansluter Göran Fredriksson. Han har krånglat sig ut genom isen från Stavsnäs. I strålände sol och absolut ingen vind passerar vi Grönskärs fyr.

På väg in mot nattens tältplats på Hötterskär söder om Sandhamn ligger is här och var.

TISDAGEN DEN 17 FEBRUARI

Två lågtryck kommer att braka ihop över norra Östersjön enligt radion. Vinden kommer framemot kvällen att öka till tjugo meter per sekund från norr.

Frasse och jag tycker ändå prognosen är bra. Det är bara risk för lätt nedisning, inte svår. Göran väljer att paddla hem. Det är klokt eftersom hans kajak inte är tillnärmelsevis lika sjövärdig som vår. Frasse och jag fortsätter söderut.

Vi passerar Bullerö och hinner sätta upp tältet på isen söder om Biskopsö innan vinden kulminerar. Frasse är lyrisk över tältplatsen: »Det här är ju lika bra som på Grönland!«

ONSDAGEN DEN 18 FEBRUARI

I kraftig medvind paddlar vi söderut. Vi gungar på vågbergen och runt omkring bryter sjön vitt. Alldeles framför oss ser vi ett långt stråk där vågorna är utplattade.

Skrikande i den vinande vinden försöker vi kommunicera

för att komma fram till vad det är. Trycket i vinden gör det omöjligt att vända och stråket är så brett att vi inte kan svänga förbi. Ljudet av kollisionen påminner om ljudet av ett klockspel. Jag tvivlar inte på att kajaken ska hålla. Men det känns olustigt ändå. De decimetertjocka isflaken är uppbrutna och vi kommer lätt igenom.

Paddlar på utsidan av Utö i mycket hög sjö. Vid uddarna blev vågorna för stora. Vid ett tillfälle skymts trädtopparna av en våg. Går i land på sandstranden vid Ålö. Där somnar vi till vågbruset.

TORSDAGEN DEN 19 FEBRUARI

Hackar oss genom spridda ispartier för att komma in till fastlandet. Efter tio dagar i ytterskärgården anländer vi till Nynäshamn. Där träffar vi Sören Colbing. Han visar sin bok Skärgårdsliv. Det är roligt att se den, dels för att jag själv är med i boken, men främst för att Frasse och jag hade varit på flera av de platser Sören fotat.

På kvällen sätter vi upp tältet i skogen ett par hundra meter från vattnet. Det är bara en minusgrad och eftersom vi är långt från vattnet är luften torr. Vi får nästan värmeslag båda två och öppnar både sovsäckar och innertält.

Det svalkar ändå inte tillräckligt. För första gången på tio dagar tar jag av min rånarluva i ullfrotté. *